

TER ONDERTEKENING

Aan: MPVO

Voortgezet Onderwijs

Van

Datum

05 oktober 2023

Referentie

41669372

Bijlagen

nota

Periodieke voortgangsbrief onderwijshuisvesting najaar
2023

**Interdepartementaal
afgestemd**

BZK, EZK

Extern OCW afgestemd

PO-Raad, VO-raad, VNG

Aanleiding

In de voortgangsbrief onderwijshuisvesting van 17 april 2023 (voorjaarsbrief) is aangegeven dat de Tweede Kamer twee keer per jaar wordt geïnformeerd over de laatste ontwikkelingen op het gebied van onderwijshuisvesting. Daarnaast is specifiek toegezegd om de Tweede Kamer in het najaar te informeren over de stand van zaken rondom de programmatische aanpak en mogelijke institutionele financiering. In onderhavige nieuwe voortgangsbrief (najaarsbrief) komen alle onderwerpen waaraan momenteel wordt gewerkt aan bod.

Geadviseerd besluit

Instemmen met de inhoud van de Voortgangsbrief onderwijshuisvesting oktober 2023 en deze te ondertekenen.

Kernpunten

De brief is als volgt opgebouwd:

- *Programmatische aanpak*
Er is structureel € 10,2 mln. per jaar vrijgemaakt voor de programmatische aanpak. De brief benoemt vervolgens wat deze aanpak inhoudt, wie hieraan meewerkt en wat we beogen te bereiken.
- *Innovatieprogramma onderwijshuisvesting*
Deze groeifondsaanvraag is deels voorwaardelijk toegekend (€ 275 mln.) en deels is een reservering gemaakt (€ 209 mln.). Er wordt kort beschreven wat het doel van dit innovatieprogramma is. SEO Economisch onderzoek heeft een doorrekening gemaakt van de bbp-effecten, dit onderstreept des te meer het belang van investeren in goede schoolgebouwen.
- *Wetsvoorstel onderwijshuisvesting*
De brief vermeldt de stand van zaken m.b.t. het wetsvoorstel doelmatige aanpak onderwijshuisvesting. Het wetsvoorstel is in internetconsultatie geweest. De hieruit verkregen input wordt verwerkt.

- *Overig*

- *Pilot mobiele luchtreinigers*

De laboratoriumtesten van de pilot zijn afgerond. Naast de effectiviteit van luchtreinigers is het belangrijk om te weten of de inzet ervan in de praktijk aanvaardbaar is voor kinderen en leerkrachten. In het kader hiervan vindt eind dit jaar een pilot plaats op vijf scholen.

- *CO₂-meter verplichting*

De CO₂-meter verplichting wordt gebundeld met andere beoogde wijzigingen van het Bouwbesluit 2012. De verwachting is nog steeds dat de verplichting per 1 juli 2024 in werking treedt. Dit betekent dat het vanaf dan voor alle scholen verplicht is om in elk lokaal een co₂ meter te hebben hangen.

- *Maatwerkregeling Ventilatie in scholen*

Met deze regeling konden schoolbesturen subsidie aanvragen om de ventilatie op scholen te verbeteren (€ 140 miljoen beschikbaar). De regeling is nagenoeg uitgeput en gesloten. Tot 1 januari 2024 kunnen scholen ventilatieadvies inwinnen bij Ruimte-OK.

Datum

5 oktober 2023

Afstemming

- De inhoud van deze brief is afgestemd met de PO-Raad, VO-raad, VNG, BZK en EZK.

Aandachtspunt

- *Motie wenselijkheid revolverend fonds (36200-VIII nr. 89)*

In de vorige brief is toegezegd in het najaar de eerste conclusies over mogelijke institutionele financiering van onderwijshuisvesting te delen. Daar is het echter nu nog te vroeg voor. Wel is hierover in de brief opgemerkt dat het Ministerie van OCW samen met de Ministeries van BZK, EZK en Financiën de financieringsmogelijkheden voor onderwijshuisvesting als onderdeel van het maatschappelijk vastgoed onderzoekt. Het Ministerie van BZK zal de Tweede Kamer hierover op de hoogte houden.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

N.v.t.

Bijlage behorende bij 'Nota periodieke voortgangsbrief onderwijshuisvesting najaar 2023'

Datum
5 oktober 2023

Hieronder volgt per deelonderwerp een toelichting op het dossier onderwijshuisvesting.

• Programmatische aanpak

Onderwijshuisvesting wordt vaak op individuele basis aangepakt en is niet doelmatig. Dit moet sneller en beter.

Het doel is om te komen tot een integrale aanpak van het verbeteren van onderwijshuisvesting en het sneller aanpakken van de verouderde schoolgebouwen.

De huidige vervangingsgraad zit momenteel rond de 1%. Pas bij een vervangingsgraad van 3% wordt er echt werk gemaakt van het behalen van de klimaatdoelen 2050 en het versnellen van de aanpak van de verouderde voorraad schoolgebouwen.

Stand van zaken

De afgelopen periode is de wenselijkheid voor een programmatische aanpak met het veld verkend en vastgesteld. Hiervoor is inmiddels structureel geld vrijgemaakt (€ 10,2 mln. per jaar).

Samen met de sectorraden en VNG is een start gemaakt met het uitdenken en vormgeven van de programmatische aanpak.

Wat houdt het in?

Van projectbasis naar programma-aanpak (integrale aanpak):

- Meer professionaliteit, minder faalkosten, meer kennisdeling
- Kostenvermindering door gestandaardiseerde oplossingen, zowel procesmatig als bouwtechnisch
- Verwachting is dat dit efficiëntie en synergie winsten oplevert
- Projecten selecteren en bundelen op basis van objectieve parameters zoals bijv. NEN6727 keuring of energieprestaties
- Bewezen effectieve innovaties vanuit Innovatieprogramma Onderwijshuisvesting worden hierin opgenomen

Dit leidt tot:

- Reduceren gemiddelde duur scholenbouwprojecten
- Meer schoolgebouw voor hetzelfde geld
- Lagere vierkante meterprijzen
- Uitfasen schoolgebouwen met slechte energieprestaties
- Toename (onderwijs)adaptiviteit
- Toename gebouwen die geschikt zijn voor inclusiever onderwijs

• Innovatieprogramma onderwijshuisvesting

Op 3 februari 2023 is door OCW een aanvraag ingediend bij het Nationaal Groeifonds, samen met sectorraden en VNG, met als doel het vergroten en stimuleren van het innovatief vermogen van de sector. Vanuit dit programma wordt beoogd in totaal ongeveer 132 scholen te realiseren.

Stand van zaken

Op 30 juni 2023 is door het Nationaal Groeifonds € 275,- mln. voorwaardelijk toegekend en € 209 mln. gereserveerd. Met de sectorraden, VNG en Ruimte-OK wordt momenteel gewerkt aan de verbetering van de groeifondsaanvraag om tot een definitieve toekenning te komen. Begin januari dient een aangepast rapport ingeleverd te zijn bij de Nationaal Groeifondscommissie.

Datum
5 oktober 2023

Start programma

Beoogde start van het programma is juni 2024.

De start van het programma wordt momenteel voorbereid. Er zullen drie verschillende leerlabs starten waar gemeenten en schoolbesturen aan kunnen deelnemen.

Leerlab 1 'geüniformeerde scholenbouw' richt zich op de ontwikkeling van een parametrisch basisontwerp (een generiek ontwerpsysteem) met keuzeopties.

Leerlab 2 'processen en procedures' richt zich op het ontwikkelen van innovatieve en breed toepasbare standaarden voor processen en procedures die de overkoepelende doelstelling van het programma faciliteren en stimuleren bij nieuwbouw en renovatie.

Leerlab 3 'inclusieve scholenbouw' richt zich op het identificeren van ontwerprichtlijnen voor inclusieve leeromgevingen bij nieuwbouw en renovatie.

• **Wetsvoorstel onderwijshuisvesting**

Met dit wetsvoorstel wordt het stelsel van onderwijshuisvesting geoptimaliseerd.

Het wetsvoorstel bestaat o.a. uit de volgende onderdelen:

- gemeenten zullen worden verplicht om een integraal huisvestingsplan (IHP) vast te stellen en het schoolbestuur wordt verplicht een meerjarenonderhoudsplan (MJOP) vast te stellen;
- het begrip renovatie zal worden toegevoegd aan de voorzieningen in de huisvesting waar de gemeente voor verantwoordelijk is;
- het investeringsverbod in het primair onderwijs wordt opgeheven;

Doel

- Het overkoepelende doel van dit wetsvoorstel is dat gemeenten en het schoolbestuur tot een meer planmatige en doelmatige aanpak van bouw, beheer en onderhoud van schoolgebouwen in het funderend onderwijs komen;
- Het verplichte overleg tussen gemeenten en het schoolbestuur over het IHP van de gemeenten, MJOP van het schoolbestuur en de exploitatielasten van de school, beoogt besluitvorming op basis van *total-cost-of-ownership* (de kosten van een gebouw gedurende de gehele gebruiksperiode) te bevorderen;
- Beslissingen moeten worden genomen met inachtneming van de totale kosten van bouw, onderhoud en exploitatie gedurende de gehele gebruiksperiode van het gebouw.

Stand van zaken

Op 3 april is het wetsvoorstel in consultatie gegaan.

De belangrijkste reacties hebben betrekking op de zorgplicht voor een gezond binnenklimaat, de definitie van het begrip renovatie in relatie tot groot onderhoud en het verplicht vaststellen van een integraal huisvestingsplan.

Het wetsvoorstel wordt binnenkort voor advies aan de Raad van State aangeboden.

Datum
5 oktober 2023

- **Beleidsdoelstellingen en wettelijke eisen in beeld brengen**

In het IBO onderwijshuisvesting van 2021 werd gesteld dat er eisen en beleidsdoelstellingen worden gesteld vanuit meerdere ministeries. Dit zou niet overzichtelijk zijn en op onderdelen zelfs tegenstrijdigheden bevatten. Om hier een beter beeld van de krijgen is AEF in opdracht van OCW alle eisen en doelstellingen overzichtelijk bijeen aan te brengen. Op basis van dit onderzoek wordt gekeken wat de vervolgstappen zijn, bijv. in het geval van tegenstrijdigheden. In de eerste helft van 2024 worden de resultaten verwachten.

De eisen die vanuit inclusief onderwijs voor onderwijshuisvesting volgen moeten allereerst verder worden uitgewerkt. Dat gebeurt via een separaat traject. De sectorraden coördineren de uitwerking van het vraagstuk rondom inclusief onderwijs.

- **Pilot mobiele luchtreinigers**

Deze pilot onderzoekt de effectieve bijdrage van luchtreinigingstechnieken bij het reduceren van het risico op (luchtweg)virusbesmettingen in de klas, zoals corona.

Stand van zaken

De laboratoriumtesten zijn afgerond. Er zijn metingen op een school in Staphorst verricht, n.a.v. de motie Pouw-Verweij c.s. (kamerstuk 25 295, nr. 1687). De pilot wordt afgesloten met metingen in 45 echte klaslokalen over vijf scholen.

- **CO₂-meter verplichting**

Momenteel geldt een CO₂-meterverplichting alleen voor basisscholen (bestaande bouw en nieuwbouw m.u.v. lokalen met een ventilatievoorziening van voor 1 juli 2015). Dus niet voor het gehele funderend onderwijs.

Met een beoogde wijziging van het Bouwbesluit 2012 worden CO₂-meters in het gehele funderend onderwijs verplicht gesteld voor alle bestaande gebouwen en nieuwbouw. Hiermee kan in klaslokalen beter grip worden gehouden op het binnenklimaat.

Planning

De CO₂-meter verplichting wordt gebundeld met andere beoogde wijzigingen van het Bouwbesluit. De technische specificaties omtrent de verplichting zijn uitgewerkt samen met BZK en in afstemming met de VNG en sectorraden. Het gebundelde wijzigingsbesluit zal het laatste kwartaal van dit jaar worden aangeboden voor internetconsultatie. Beoogde inwerkingtreding is vooralsnog 1 juli 2024.

- **Maatwerkregeling Ventilatie in scholen**

Datum
5 oktober 2023

In het licht van de coronapandemie is op 18 juli 2022 deze subsidieregeling opengesteld om scholen financieel te ondersteunen bij de meest urgente ventilatieproblematiek.

De maatwerkregeling bestaat uit een basisregeling (tot 30% subsidie) en een vangnetregeling (tot 60% subsidie).

Stand van zaken

De regeling is sinds 30 april 2023 gesloten. Voor de regeling was € 140 mln. beschikbaar. De regeling is nagenoeg uitgeput.

In totaal hebben 265 scholen een toekenning ontvangen (96291 leerlingen).